

חשמונאים (שעון קיץ)

כניסת השבת: 18:27

יציאת השבת: 19:25

שבת קודש
האזינו
שבת שובה
מפטירים:

"שובה ישראל עד ה' אלקינו"

(הושע פרק יד' - ב')

קול ששון

פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

מהלכות עשרת ימי תשובה עפ"י מרן בשו"ע ופוסקים אזורנים

הקדמה

בעשרת ימי תשובה ובפרט בערב יום הכיפורים על כל אדם לפשפש במעשיו ולשוב בתשובה על מעשיו הרעים, ולהרבות במצוות, צדקות ומעשים טובים, שהרי לגבי כל ימות השנה אמרו חז"ל (קידושין מ:): לעולם יראה אדם את עצמו כאילו חציו חיוב וחציו זכאי, עשה מצווה אחת אשריו שהכריע עצמו לכף זכות, עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע עצמו לכף חובה, שנאמר וחוטא אחד יאבד טובה הרבה, בשביל חטא יחידי שחטא מאבד ממנו טובות הרבה. וכל שכן בימים אלו שמאזני משפט ביד ה'. ואמרו חז"ל (ראש השנה טז) "בינונים תלויים ועומדים מראש השנה עד יום הכפורים..." (ילקוט יוסף מועדים)

עשרת ימי תשובה

- א. מה טוב ומה נעים שכל אדם ישקיע לפחות שעה אחת ביום בימים אלו, לעיין בספרי מוסר כגון שערי תשובה, ולבחון את דרכו הכללית בחייו ובעבודת ה' ויסתכל גם בעבירות שנראות קלות בעיניו, שאדם דש אותם בעקביו, וירשום במחברת את מסקנותיו, כך שבשנה הבאה יוכל לבחון אם עמד בהם ולהוסיף עליהם. (מתוך כף החיים תרג').
- ב. שורשי העבירות שעובר האדם הם מידות הגאווה, התאוה והעצבות, אלו הן אבות הטומאות (בנפש) ומאבות אלו יצאו התולדות. (כף החיים תרג' ז')
- ג. שבעת הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים הם נגד שבעת ימי שבוע, לכן טוב שבכל יום יעשה האדם תשובה על עבירות שעבר באותו היום, כלומר ביום ראשון יעשה תשובה על מה שחטא כל ימיו ביום ראשון וכן בכל ז' ימים (משנה ברורה סימן תרג' - ב').
- ד. אל יאמר אדם כי אין התשובה אלא רק מעבירות שיש בהם מעשה, כגון חילול שבת, גזל ועריות, אלא כשם שצריך לשוב בתשובה מעונות אלו, כך צריך אדם לחפש בדעות רעות שיש לו, ולשוב מן הכעס ומן האיבה ומן הקנאה ומן ההיתול, ומרדיפת הממון והכבוד, ומרדיפת המאכלות וכיוצא בהן, ואלו העוונות קשים יותר מאותם שיש בהם מעשה, שבזמן שאדם משתקע במידות רעות אלו קשה לפרוש מהם. ונאמר "יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב אל ה' וירחמהו ואל אלוֹקינו כי ירבה לסלוח" (רמב"ם הלכות תשובה ז - ז).
- ה. אל ידמה אדם בעל תשובה שהוא מרוחק ממעלת הצדיקים מפני העונות והחטאות שעשה, אין הדבר כן אלא אהוב ונחמד הוא לפני הבורא כאילו לא חטא מעולם, ולא עוד אלא ששכרו הרבה שהרי טעם טעם החטא ופירש ממנו וכבש יצרו, אמרו חכמים מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד בו, כלומר מעלתן גדולה ממעלת אלו שלא חטאו מעולם מפני שהן כובשים יצרם יותר מהם. (רמב"ם הלכות תשובה פרק ז - ד)
- ו. חובה קדושה על כל אדם לבקש מחילה בערב יום הכיפורים מאביו ומאמו, על כל מה שחטא ופגע בכבודם, ומי שאינו עושה כן נקרא חוטא, ומזלול בכבוד אביו ואמו.
- ז. אם הבן לא הבת לא יבקשו סליחה ומחילה, ימחלו לו ההורים בלבם, ויאמרו בפיהם בפירוש שמחלו לו על כל מה שחטא כנגדם, וכן הבעל והאשה ימחלו זה לזה על כל אשר חטאו אחד כלפי השני במשך כל השנה, ודברו בכעסם דברים אשר לא כן, וכן כל תלמיד שיש לו רב בעירו יבקש ממנו מחילה קודם יום הכיפורים.
- ח. מנהג הכפרות שעושים על תרנגולים שנוי במחלוקת הפוסקים עוד מתקופת הגאונים. הרשב"א בתשובותיו - סימן שצ"ה כתב - הגם ששמעתי שנהגו כן העם כל זה מנעתי המנהג הזה מעירנו. גם דעת הרמב"ן שיש לבטל מנהג זה מפני שהוא מדרכי האמורי. מרן בשו"ע בסיומן תרה' פסק שיש לבטל מנהג זה, ואילו לדעת הרמ"א שם ולדעת האר"י הקדוש יש לקיים את המנהג.

ט. היות ורבו המכשלות והתקלות הבאות על ידי מנהג זה, שהרבה שוחטים נייעורים זמן רב מהלילה, ומפני גיעתם ועייפותם מרוב מלאכת השחיטה, והמהירות הרבה, אינם מרגישים היטב בפגמות הסכין ויכולים לבא לידי "דריסת הסכין" במהלך השחיטה ונמצאו מאכילים לישראל נבלות חס וחלילה, טוב לקיים את המנהג על מטבעות שיועברו לצדקה לעניים.

י. אדם הרוצה לקיים מעין המנהג ולצאת ידי כל הספקות הנ"ל וכן מחשש טריפת העופות בשחיטה, יכול לקיים את המנהג באופן שקורא את נוסח הכפרות ומסובב בכסף בשווי של עוף בערך, ואת הכסף נותן בצדקה לעניים או למוסדות צדקה.

תפילות

- א. בעשרת ימי תשובה, בחתימת הברכה, במקום: ברוך אתה ה' האל הקדוש, צריך לומר: "המלך הקדוש". לפי שהקב"ה מראה מלכותו ביושבו על כסא דין לשפוט את העולם, ומלך במשפט יעמיד ארץ. אדם שטעה וחתם "האל הקדוש", אם נזכר בתוך כדי דיבור, שהוא זמן אמירת שלום עליך רבי, ומיד חתם המלך הקדוש, יצא. ואם נזכר לאחר מכן, חוזר לראש התפילה, כי שלשה הברכות הראשונות ברכות השבחה הם ונידונים כברכה אחת, והטועה באחת מהם דינו לחזור לראש התפילה. ואם ששה יותר מכדי שיעור שלום עליך רבי, אפילו שלא התחיל בברכה שאחריה, חוזר לראש.
- ב. בברכת השיבה בחתימת הברכה, במקום: "מלך אוהב צדקה ומשפט" בעשרת ימי תשובה צריך לומר: "המלך המשפט". ואם טעה ואמר מלך אוהב צדקה ומשפט, אם נזכר תוך כדי דיבור וחתם מיד המלך המשפט יצא. ואם נזכר לאחר כדי דיבור, או שנזכר לאחר שהתחיל בברכת למינים וכו', או לאחר כמה ברכות, חוזר לברכת השיבה, וחותם המלך המשפט, וממשיך כל הברכות שלאחריה על הסדר. וכן אם נסתפק אם חתם המלך המשפט ונזכר אפילו באמצע מודים, חוזר לברכת השיבה, וממשיך על הסדר.
- ג. אדם שנזכר רק לאחר שסיים תפלתו בעשרת ימי תשובה שאמר האל הקדוש או מלך אוהב צדקה ומשפט, וכן אם נסתפק בכך יחזור ויתפלל ויתנה בלשון זה: "אם הנני חייב לחזור ולהתפלל הריני חוזר ומתפלל בתור תפלת חובה, ואם אינני חייב לחזור הריני חוזר בתורת תפלת נדבה". וישתדל לכון בתפלתו כראוי עד כדי יכולתו.
- ד. תקנו הגאונים לומר בעשרת ימי תשובה: "זכרנו לחיים" בסוף ברכה ראשונה, "ומי כמוך אב הרחמן" בסוף ברכה שניה. "וכתוב לחיים טובים" באמצע מודים. "ובספר חיים ברכה ושלום" בברכה אחרונה של התפלה, אדם שטעה ולא אמר "זכרנו לחיים" אם נזכר לפני שיזכיר ה' בחתימת הברכה, חוזר ואומר כתיקונו, ואם לא נזכר עד שאמר ה', יסיים מגן אברהם וימשיך בתפלתו, ובאמצע שומע תפלה יוכל לאומרו, כי שואל אדם צרכי בשומע תפלה. ואם שכח ולא אמרו, יאמר בסיום אלוֹקי נצור.

אמרי בינה - מאמרי זוז"ל בשבחו המידות הטובות

אמר שלמה עליו השלום (משלי יג' ג) בז לדבר יחבל לו וירא מצוה הוא ישולם. אמר זה על הבז לעבירות הקלות, כי יחבל לו מן הפנים שזכרנו. וירא מצוה שהוא ירא לבטל מצוה כאשר יירא מעברה חמורה, הוא ישלם, הוא מתעתד אל הגמול השלם. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (אבות פרק ב - א) והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה. ועוד אמרו (שם פ"ד מ"ב) שמצוה גוררת מצוה ועברה גוררת עברה, ששכר מצוה מצוה ושכר עבירה עבירה.

דע כי הירא את דבר ה', יחמיר וידקדק וישים נפשו בכפו על מצוה קלה כמו על החמורות, כי לא יבינו לאשר המצוה הזאת קלה לעומת החמורות, אך יבינו לגדולת המזהיר עליה יתברך. ופקח עיניך היטב לראות כי העיקר הנכבד הזה נתבאר בתורה, כי נכתב על מצוות הקימה מפני השיבה, כמו שנכתב על מצות מורא אביו ואמו ושמירת השבת, אני ה' (שערי תשובה)

פנינים לפרשת שבוע

השפעה לעתיד

"יערף כמטר לקחי" (פרק לב' - ב') - במסכת תענית ז. מובא: אמר רב יהודה: גדול יום הגשמים כיום שניתנה בו תורה, שנאמר (דברים ל"ב) יערף כמטר לקחי, ואין לקח אלא תורה, שנאמר (משלי ד') כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו.

אומר על כך רבי בונים מפשיסחה, כי דברי התורה הקדושים כמוהם כגשם, מה הגשם בשעה שהוא יורד עדיין אין רואים את השפעתו על הצמחים, ורק לאחר זמן כאשר השמש מגיחה מאחורי העננים וזורחת על האדמה, אזי רואים את התוצאות הגשם - כך גם דברי התורה, אף כי בשעה ששומעים אותם אין מבחינים מיד בהשפעתם, בכל זאת סופם לעשות את פעולתם.

עושים טובה?

"כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלוקינו" (פרק לב' - ג') יש בני אדם אשר חושבים, כי טובה הם עושים לקב"ה שהם לומדים ועוסקים בתורה. בא פסוק זה ומלמדנו כי טעות היא בידם, אלא על עצם הדבר הזה שזכינו לקרוא את שם ה' וללמוד את תורתו - "כל התורה שמותיו של הקדוש ברוך הוא" - עלינו לתת שבח והודיה להשם יתברך - "הבו גודל לאלוקינו". כדרך שהראשונים מפרשים את אשר אנו אומרים במודים דרבנן: "על שאנו מודים לך ברוך אל ההודאות" - על שזכינו להודות לך הננו מברכים ומודים לך... (באר מים חיים)

המימד הנכון

"זכור ימות עולם, בינו שנות דור ודור, שאל אביך ויגדך, זקניך ויאמרו לך" בפרשה זו, שבה כלולה שירת "האזינו", מקופלת למעשה כל ההיסטוריה של עם ישראל מראשיתו. משה מנסח דבריו בלשון של שירה, אך שירה זו היא תמצית כל המאורעות שבעבר ושבעתיד.

יש רק דרך אחת אשר לפיה יוכל אדם להבין מקצת ממעשיו של ה' בעולם, והיא- התבוננות ב"ימות עולם ובשנות דור ודור". מרחק השנים יוצר לעיתים את המבט המתאים לראות את המאורעות ולהיבנם בצורה הנכונה. נתאר לעצמנו: מה רהרו אבותינו בשעבוד מצרים, מה חשבו כאשר נוגשי פרעה התעללו בהם, אולי הרהרו- זהו גורלם של בני אברהם, יצחק ויעקב? היכן הבטחותיו של ה' לאבותיהם? מדוע נמסרו בידי המשעבדים המצריים? כל מציאותם הייתה מלאה סתירות.

אולם, מי שמתבונן היום בפרשת ישראל במצרים, ולא רק בשעבוד, אלא גם את יציאת מצרים, על כל המשמעויות שלה, מבין הוא את הדברים אחרת. זהו שאמר משה: "זכור ימות עולם, בינו שנות דור ודור" - רק כך יובנו הליכי עולם ומאורעותיו. יש תופעות המצריכות אלפי שנים כדי שהאדם יקבל את המימד הנכון על מנת שיוכל להבין.

נחמה נסתרת

"ויאמר אסתירה פני מהם אראה מה אחריתם" (לב- כ) בתוך פסוק זה שקריאה ראשונה נראה כקשה מאוד לישראל מסתרת נחמה. שכן ניתן ללמוד ממנו כי הקב"ה אומר אף כי אסתיר פני מהם ואפקירם בידי מקרי הטבע, לא יהא הדבר פוגע אלא להווה, אולם "אראה מה אחריתם" - בנוגע לעתידם לא אעלים עיני מהם. לא אסיר מהם את השגחתו כדי לשמור על נצחיותם ולמנוע מהם כליה חלילה... (שם משמואל)

שמירת הלשון

(על פי חפץ חיים השיעור היומי)

יש יחידים אנשי מעלה שמהימנותם אינה מוטלת בספק והם מדייקים, הן בכושר הבחנתם והן באופן שבו הם מספרים את העובדות, ששמיעת דבריהם כמוה כהוכחה מעשית בהתרחשות הדברים. עפ"י הדין מותר להאמין לדברי רכילות שנשמעו מפהם, אבל אסור לגלותם לאחרים.

כשאדם אומר דברים בתום לב, מבלי לדעת את התוצאות הצפויות ובלי כל רצון לעורר מדנים, אנשים נוטים לקבל את הדברים כעובדות. גם ההלכה, במקרים מסוימים, מקבלת דברים כאלו כעובדות כגון עדות על מותו של פלוני כדי להתיר את אשתו ומעגינות, ובעניין קביעת כשרותם של מוצרי מזון, או במצבים שבהם ממילא יתגלו הדברים בסופו של דבר. מכל מקום, בעניין איסור רכילות, אסור לקבל דברי רכילות כעובדות אפילו כשהדברים נאמרו בתום לב.

שואל ומשיב

שאלה:

חולה שרופאים מומחים אומרים שאם יתענה ביום הכיפורים יש חשש שיבוא לידי סכנה, האם ראוי להתחסד ולהתענות בטענה שהוא בוטח בה' שיציל אותו מסכנה?

תשובה:

במסכת יומא פה: למדנו שפיקוח נפש דוחה כל המצות שבתורה, מהפסוק: ושמרתם את חקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, וחי בהם, ולא שימות בהם. וכן כתב הרמב"ם בפרק ב' מהלכות שבת - ג' וסיים: הא למדת, שאין משפטי התורה נקמה בעולם, אלא רחמים וחסד ושלוש בעולם, וכמו שנאמר: דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום. ואלו האפיקורסים שאומרים שאסור לחלל שבת או יום הכפורים אפילו לצורך פיקוח נפש, עליהם הכתוב אומר ביחזקאל כ', כ"ה: וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם.

הרמב"ן במלחמות ה' סנהדרין עד: כתב: שאין שום מדת חסידות לחולה שיש בו סכנה להחמיר על עצמו, שלא יחללו עליו שבת או יום הכפורים, ואדרבה, המונע עצמו במקום סכנה הרי זה מתחייב בנפשו, שנאמר: "ואך את דמכם...". ומבואר בירושלמי יומא פרק ח' - ה', שהשואל לחכם אם מותר לחלל שבת ויום הכיפורים במקום פיקוח נפש, הרי זה שופך דמים - מפני שעד שהוא הולך ושואל וחוזר אצלו, הרי החולה מוציא את נפשו, ודמו מידו יבקש - והזריז הרי זה משובח. וכן כתב עוד הרמב"ן בספרו תורת האדם וכן הובא להלכה בר"ן יומא פג: וכן כתב המאירי בחיבור התשובה, וכן כתב רבינו יונה גירונדי בספר איסור והיתר.

אמנם בשו"ת אבני נזר חלק חוש"מ קצ"ג, העלה, שרשאי חולה לא לציית לרופאים כשמצווים עליו לאכול מאכל איסור לרפואתו, ובוטח בה' שירפאהו, אע"פ שיש בו סכנה ומסתמך בין השאר על מה שכתב ראב"ע בפירושו על התורה פרשת משפטים, שלא ניתן רשות לרופא לרפאות אלא מכות ופצעים חיצוניים, ושכן דעת הרמב"ן בבחקותי. כמו כן בשו"ת האלף לך שלמה אורח חיים שני"א כתב, שבמקום חשש ספק סכנה מותר לאדם להחמיר על עצמו ולהתענות ביום הכיפורים, כיון שתענית יום הכיפורים מהתורה.

אולם בשו"ת יחוה דעת א' סא' תמה על דבריהם, שהרי מבואר בדברי הראשונים הנ"ל שבמקום סכנה אסור לחולה להחמיר על עצמו ולהתענות ביום הכיפורים, ומה שהסתמך באבני נזר על דברי הרמב"ן בפרשת בחקותי, גם הרמב"ן מודה שבזמן הזה שנסתם כל חזון, ונפסקה הנבואה מישראל, חייבים להתנהג עפ"י עצת הרופאים, כמבואר ביומא פג. שאם הרופא אומר צריך החולה לאכול ביום הכיפורים, והחולה אומר שאינו צריך, שומעים לרופא. וכן פסקו הטור והשו"ע סימן תריח'.

ובספר שבט יהודה- שלו' כתב, שעל החולה וקרוביו מוטל חיוב לחזר אחר הרופא המובהק ביותר, ואחר התרופות שמועילים לרפואתו של אותו חולי, והמתעצל בדבר ואומר שה' ישלח דברו וירפאהו, אין דעתו בזה אלא דעת שוטים...הרי הלכה רווחת שמחללים שבת ויום הכיפורים לצורך פיקוח נפש...אע"פ שהם מלאכות גמורות שחייבים עליהם כרת וסקילה. וכן פסק מרן החיד"א בברכי יוסף י"ד שלו' ובשו"ת חתם סופר סימן קע"ז. ובשו"ת בנין ציון סימן קיא'. ועוד פוסקים רבים.

סיכום:

חולה שרופא אומר שאם יתענה ביום הכיפורים יש חשש ספק סכנה לחייו, חייב לציית לדבריו, ולאכול ביום הכיפורים, ואם אינו שומע לו אדרבה יענש בידי שמים על כך. ומצווה להסביר הדברים לחולה בטוב טעם ודעת ושב רופא לו. (עפ"י שו"ת יחוה דעת א' - סא')

גְּדוּלְיֵי יִשְׂרָאֵל

רבי יעקב גזונדהייט - תפארת יעקב - כיהן כרבה של וורשא, בהיותו בן שלש עשרה נכנס לשיבת הגאון רבי לייבוש חריף, חידש חידושים שהפליאו את רבו ואת חבריו הגאונים. בהיותו בן חמש עשרה כבר הגיד שיעורים בפני לומדים מופלגים. ובהיותו בן עשרים ושלוש הדפיס את ספרו הגדול "תפארת יעקב".

בשנת תרי"ט נפוצו שוב גימטריאות ורמזים לפיהן יופיע המשיח בשנה הבאה, היא שנת כת"ר, ובפולין השפיעה אמונה זו על מהלך החיים, וניכרת הייתה בין היהודים האטה במסחר ובמלאכה. ואמר: "הנני מאמין באמונה שלימה בביאת המשיח ואחכה לו בכל יום שיבוא, אבל הנני נשבע שלא יבוא בשנת כת"ר כפי חשבונם של מחשבי קיצין!!! כמו"כ חיבר "תפארת יעקב על גיטין ועל חולין ואבן העזר.

סיפור השבוע

"האם את מכיר אותי?" פנה אליו הצדיק. הסוחר הסמיק ונבך. למה מתכוון כבוד הרב? הוא העיף בו מבטים מבוישים. זכרונו זע קמעא, הוא בטוח שראה אותו אי פעם, אך היכן? באלו נסיבות? למעלה מתריסר שנים חלפו מאז - שמע את קולו העמוק והעדין של הרבי. הרבי המשיך - הזוכר אתה, שהינו בביתך, לפי בקשתך, לאחר שפדינתנו מהמאסר אצל הכפרי. בבת אחת נזכר הסוחר באותו המאורע. הוא הביט משתאה בצדיק. האם יתכן? האם זה הוא?! האם באמת זכה לארח את איש - האלוקים בביתו?! תוך כדי כך אף נזכר בדברי הצדיק שאמר לו טרם פרידה: "ואם אי פעם תהיה שרוי במצוקה, אל תהסס ובא אלינו". חוט סמוי של אור החל להשתחל לתוך ליבו השבור של בעל האחוזא.

הוא הישיר מעט את ראשו הכפוף, עיניו הכבויות נדלקו בזיק של תקווה. הרבי שמע את כל אשר קרה עמו וכשסיים לספר קורותיו נענה ואמר לו: "בעוד ימים מספר תעמוד האחוזא למכירה פומבית, אומר הנך כי הפריץ מאיים לרצוח אותך אם תעז להשתתף במכירה, אין בכך כלום. אל נא תשים לב לדבריו! אני דווקא מציע לך לבא ולהשתתף במכירה! אל תירא ואל תחת ה' יהיה בעזרך!"

מלא תקווה עזב הסוחר את בית הרב, שום יהודי לא הפסיד מקיום עצותיו של צדיק. אם הוא שלח אותו למכירה, אל לו לפחד, שום סכנה אינה אורבת לו! קהל גדול של סוחרים ואנשי עסקים הגיע ביום המיועד למכירה הפומבית. האחוזא המטפחת שהייתה במשך שנים רבות בידיים טובות, שוויה רב, והרווחים אשר אפשר להפיק ממנה הם רבים וגדולים. בין הבאים הגיע אף היהודי בעל האחוזא הקודם. הוא התערב בין הקהל ואיש לא שם לב אליו.

לפתע נשמע קול תקיעת קרן, מרכבתו של הפריץ אדון האחוזא, עצרה בסמוך לדוכן המכירה. הפריץ ירד מן המרכבה ועלה על הדוכן. לימינו ולשמאלו עמדו שלישי האיש ונוטריון...

ברכות

מזל טוב לנתנאל יוסף ושירן ה"ו וכל בני משפחותיהם משפחת סיאנוב ומשפחת מושקוביץ לרגל נישואיהם. יהי רצון שתיזכו לחופתכם בקרוב ולהקים בית כשר ונאמן בישראל המושחתת על יסודות איתנים של אהבת תורה ויראת שמים לתפארת עם ישראל

לכל תושבי הישוב חשמונאי, יהי רצון מלפני שוכן מרומים שהשנה הבאה עלינו תהיה שנה טובה ומבורכת, שנת אורה, שנת שמחה שנת אמונה, שנת תשובה, רפואה וגאולה שלימה.

תשובות זזכה

התשובות הנכונות לפרשת כי תבא הם:

1-ב' 2-ג' 3-ד' 4-ג' 5-א' 6-ג' 7-ד' 8-ב' 9-ב' 10-ג' 11-ב' 12-ג'

עקב אילוצים לא יפורסם בגיליון זה שם הזוכה לפרשת כי תבא

תקציר משבוע קודם: השבת קרבה ובאה, בעגלה בדרך כפרית, יושב הצדיק רבי יצחק מזידיטשוב, עם שמשו לאיסוף כספי צדקה לצרכים דחופים. העגלה נעצרה לפני בית קטן, ולשמחתם נודע להם כי בית יהודי הוא! היהודי יצא לקראתם ואמר "יפה מאד שבאתם".

היהודי ואשתו השלימו את ההכנות האחרונות לקראת שבת. לרשות האורחים הועמד חדר להתאכסן בו. בשבת הכפרי כהרגלו, אך הצדיק אכל מה שאכל לכבוד שבת קדש, ועינג את השבת בדברי תורה, בקדושה וטהרה. כשהרבי דיבר, קם הכפרי מהשולחן ושכב על משכבו. ביום ראשון עם אור הבוקר, לאחר תפלת שחרית, כשבאו לעזוב, מיהר אליהם בעל הכפרי. כינה אותם "גנבים" מפני שלא שילמו. השמש ניסה להסביר לו שהאיש שהתארח בביתו צדיק וקדוש, וכשהתארחו אצלו חשבו כי מנניס אורחים הוא, ולא עלה חשבו כי ידרוש תשלום. לשמע דבריו התרגז הכפרי, ואמר להם "חוצפה של אנשים - לספר כל מיני מעשיות במקום לשלם, אם אין לכם כסף לשלם, תשלמו על כך במאסר". הוא קשר את הסוס, והכניס אותם לאכסניה וכלא אותם בחדר. הצדיק לא הגיב, הוציא גמרא מתרמילו, והחל ללמוד.

חלפו שעות אחדות ואז הגיע למקום אורח מכובד, יהודי עשיר סוחר גדול, הכפרי רחש לו הערכה רבה והגיש ללו תקרובת מכובדת. כשנודע לו על האנשים הכלואים ביקש לראות אותם. הכפרי פתח את הדלת והעשיר עמד לפני הכלואים. הסוחר הביט בזיו נועם פני הרבי וליבו נרעד. הוא שילם לכפרי את החוב וזה שיחרר אותם מייד. הסוחר ביקש מהרב שיתארח בביתו והצדיק הסכים והתלווה לסוחר בדרכו.

מספר ימים שהה הרבי בביתו המרווח של העשיר, אשר שרתו בהכנעה רבה. כשהגיע היום בו חשב הצדיק לעזוב, הפציר בו העשיר שיששה עוד בביתו. הרבי ענה לו בחיבה: "מאד נעמה ישיבתנו בביתך אך מרובים צרכי עמך ונטלנו על עצמנו לסובב בסביבה כדי להשיג את הסכום הדרוש לנו". כששמע העשיר כי הסכום הנדרש הוא 40 רובל, מיהר לתרום את הסכום, וכך נאות הצדיק לשבת מספר ימים בביתו.

כאשר הגיע זמן הפרידה, פנה הצדיק אל המארח: "במה אברכך, בני?! חייך בעל הבית והשיב: "ברוך ה', הקב"ה הגדיל חסדו עלי. עשיר ועתיר נכסים אני, בניס בריאים לי ברוך ה', אחת אבקש מאתו יתברך, שלא יטה חסדו מעמי לעולם..." הרבי בירך אותו, כשסיים השתתה מעט והוסיף: אם אי פעם תהיה במצוקה, אל נא תהסס ובא אלינו!"

חלפו שנים עסקיו של הסוחר התנהלו על מי מנוחות עד שביום בהיר התהפכה הקערה על פיה, הפריץ מת ובנו ירש את נכסיו. הבן שהיה שחצן ויהיר ושונא ישראל מובהק. שלח הודעה לסוחר כי תוך שבועיים עליו לעזוב את האחוזא, הגנים הפרדסים והמשק.

כל מה שעשה הסוחר כדי לבטל את הזירה לא הועיל. האחוזא הועמדה למכירה פומבית, והסוחר הוזחר שלא ישתתף במכירה ואם בכל זאת ירהיב עז בנפשו להופיע אזי יוציא אותו להורג!

בימים ההם התפרסם הצדיק רבי יצחק מזידיטשוב כאוהב ישראל, המעודד בצרה, בעל עצות טובות ופועל ישועות. הסוחר נסע אליו. ולא שיער כלל, כי זהו הצדיק עמו גמל טובה, בשכבר הימים. הצדיק רבי יצחק הכירו מיד, אולם הסוחר התקשה לזכור מהיכן הוא מוכר לו.

המסך משבוע שעבר: הוא לא הצליח לזכור, בשום אופן לא יכול היה להשיב לעצמו מאין קול זה מוכר לו.

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:

יחיאל (יחיא) בן יוסף ונעמה ארז ז"ל רחמים בן ורדה נחום ז"ל חיים בן אליס עציץ ז"ל אשר בן ר' שמעון הופמן ז"ל יעקב בן יוסף באייבצ'יוב ז"ל אברהם בן ניסים מיארה ז"ל יצחק בן משה מזוז ז"ל רפאל בן קומרי יוספוב ז"ל שמעון בן רפאל הכהן ז"ל

שלומית בת אליהו קירשנבום ז"ל

חנה (חנינה) בת בודה עמור ז"ל

תופחה בת רימה ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.א

יהי רצון שישלח הקב"ה רפואה שלימה לכל חולי עמו ישראל ובכללם ל:

אברהם בן מסעודה אמיר ה"ו שמעון בן רחמה דנינו ה"ו הילד בן ציון יונה בן חנה אביגיל ה"ו נוריאל בן גוהרה נאמן ה"ו אושרת בת ציפורה כהן ה"ו זינה בת בואנו ניאזוב ה"ו נירית בת מזל אהרוני ה"ו שרה מזל טוב בת לאה סימן טוב ה"ו

מאצרות התורה לילדים

ילדים יקרים וחביבים, משה רבנו המנהיג המסור של עם ישראל עומד לקראת מותו, דואג מאוד לעתידם הטוב של עם ישראל ולכן אומר לפנייהם ולפני יהושע בן נון המחליף אותו את "שירת האזינו" שיש בה הדרכה לעם היקר לו, כדי שיהיה להם עתיד טוב.

משה מבקש שהשמים שמהם ניתנה תורה לישראל ומהארץ עליה עמדו כשאמרו "נעשה ונשמע" שיהיו עדים לדברים ולעצות החשובות אותם הוא נותן לעם ולברית שהוא כורת בין ה' לעם ישראל לפני מותו. מדוע בחר משה דווקא את השמים ואת הארץ להיות עדים ולא בחר בבני אדם? מפני שהשמים והארץ הם, עדים שקיימים לעולם. ואם עם ישראל יהיו זכאים, יבואו העדים ויתנו להם את שכרם. הגפן תיתן את פריה, והארץ תיתן את יבולה, והשמים יתנו להם טל. וחס וחלילה להיפך אם יהיו חייבים העדים ימנעו מהם את הטוב, השמים לא יתנו מטר – גשם, והאדמה לא תיתן את יבולה.

משה רבנו משבח בפניהם את התורה ואומר להם כי התורה שנתן להם ה' היא תורת חיים לעם ישראל וכל העולם, כמו הטל והמטר שכאשר הם יורדים הם מביאים חיים לעולם.

משה מזכיר לעם מה עשה ה' לדורות בראשונים שהכעיסו לפניו: את דורו של אנוש שה' הציף עליהם את מי האוקיינוס ואת דור המבול

שאלות לילדי כיתות א' עד ג' (לפחות חלק מהשאלות עפ"י "אוצרות התורה לילדים" של מנעלה)

1. מדוע משווה משה את הדרך שבה ה' שמר על עם ישראל לדרך שבה שומר הנשר על גוזליו?
 - א. הנשר מלך העופות ועם ישראל הוא מלך לגויים.
 - ב. הנשר נזהר לא להכביד על גוזליו.
 - ג. הנשר מגן בגופו על גוזליו.
 - ד. ב' וג' נכונות.
2. מדוע בחר משה כעדים את השמים ואת הארץ?
 - א. משה אהב טבע ונוף.
 - ב. הם קיימים לעולם.
 - ג. הם יכולים לגרום לרע או לטוב, כי מהם בא הגשם ובאה התבואה.
 - ד. תשובות ב' וג' נכונות.
3. למה מדמה משה רבנו את תורת ה' שניתנה לישראל?
 - א. לטל ומטר שמביאים חיים לעולם.
 - ב. לשריון המגן על המחזיק אותו.
 - ג. לדבש, הממתק את חיי המקיימים אותה.
 - ד. כל התשובות נכונות.
4. על איזה הר עלה משה לראות את הארץ לפני מותו?
 - א. הר חרמון.
 - ב. הר סיני.
 - ג. הרי האוורסט.
 - ד. הר העברים – הר נבו.

שאלות עפ"י רש"י לכיתות ד' זה'

5. בפרשה נאמר - "בהפרידו בני אדם" בין מי למי הפריד?
 - א. בין אברהם ללוט.
 - ב. בין עם ישראל לשאר האומות.
 - ג. בין אנשי דור הפלגה.
 - ד. כל התשובות נכונות.
6. "ושמן מחלמיש צור" לאיזה שמן הכוונה?
 - א. לא לשמן אלא למים שיצאו מהסלע.
 - ב. השמן ששימש לקורבן מנחה.
 - ג. אף תשובה לא נכונה.
 - ד. זיתים של גוש חלב.
7. למה הכוונה בפסוק "זכור ימות עולם"?
 - א. חובה ללמוד היסטוריה.
 - ב. חובה ללמוד את "דברי הימים" שבתנ"ך.
 - ג. לזכור מה עשה ה' לראשונים שהכעיסו לפניו.
 - ד. ב' וג' נכונות.
8. "אֶשְׁפִּיר חֲצִי מַדָּם וְחֶבְרִי תֹאכַל בְּשֵׂר מַדָּם חָלָל וְשָׁבִיחַ..." (פרק לב') דם ובשר של מי?
 - א. של החוטאים בעם ישראל.
 - ב. של האויב שפגע בישראל.
 - ג. של המדיחים את העם, לא לקיים את התורה.
 - ד. קורבנות המכפרים על בני ישראל.

שאלות עפ"י רש"י לכיתות ו' עד ח'

9. "ושמה לא תבא" מה התכוון ה' לומר למשה?
 - א. נתן לו לראותה, כי יודע שהיא חביבה בעיניו.
 - ב. אין סיכוי שיתן לו להיכנס לארץ.
 - ג. כעת לא תבא, אך בתחיית המתים תבא.
 - ד. א' וג' נכונות.
10. "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שִׁימוּ לְבַבְכֶם לְכָל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר אֲנִי מְעִיד בְּכֶם הַיּוֹם..." (פרק לב') למה מתכוון משה באומר זאת?
 - א. צריך שעיני האדם, לבו ואוזניו יהיו מכוונים לדברי תורה.
 - ב. אל תשכחו מה שאמרתי לכם היום.
 - ג. תקיימו מצוות באהבה.
 - ד. א' וב' נכונות.

שאלות לכיתות ה' עד ח' – ממפרשים אחרים על התורה

11. "הֲלֹהָ תִּגְמְלוּ זֹאת עִם נָבֶל וְלֹא חָכָם..." (דברים פרק לב') לפי פירוש הרמב"ן – למה הכוונה "נבל"?
 - א. משלם רעה למי שהטיב עמו.
 - ב. מי ששכח את הטוב שעשו לו.
 - ג. לאי קיום מצוות בין אדם למקום.
 - ד. א' וב' נכונות.
12. "...וְאִנִּי אֶקְנִיאֶם בְּלֹא עִם בְּגוֹי נָבֶל אֶכְעִיסֶם" (פרק לב') לפי פירוש הרמב"ן בידי איזה עם יקניאם?
 - א. העם הרומאי.
 - ב. העם היווני.
 - ג. הכשדים.
 - ד. אין עם מוגדר, אלא בכל דור יש עם המוכן לזה.

לימוד פורה ומהנה

כללי השתתפות

- ❖ להניח בתיבה בבית הכנסת הספרדי המרכזי, בבית משפחת בוחניק. או לדוא"ל - nimsin@zahav.net.il בתוך שבועיים.
- ❖ בין הפותרים נכון יוגרל ספר או שובר קניה בסך 20 ₪ למימוש בכלבו כוכבי, או במתנת חן. המתמידים חומש מלא יזכו בפרס ללא הגרלה.